

Брюксел, 17 октомври 2025 г.
(OR. en)

14029/25

SOC 669
EMPL 438
GENDER 187
ANTIDISCRIM 96
JAI 1396
DROIPEN 116

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	13244/25
Относно:	Заклучения на Съвета относно насилието над жени и домашното насилие: предотвратяване, ранно откриване и намеса

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета по посочения по-горе въпрос, одобрени от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на заседанието му от 17 октомври 2025 г.¹

¹ В текста бяха направени незначителни редакционни корекции.

**Заключения на Съвета относно насилието над жени и домашното насилие:
предотвратяване, ранно откриване и намеса**

КАТО ОТБЕЛЯЗВА, ЧЕ:

1. Равенството между половете и правата на човека заемат централно място сред европейските ценности. Равенството между жените и мъжете е основно право и основополагаща ценност на Европейския съюз, залегнала в Договорите и в Хартата на основните права на Европейския съюз („Хартата“).
2. Член 8 от Договора за функционирането на Европейския съюз предвижда, че „във всички негови дейности, Съюзът полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените“.
3. Хартата предвижда, че „равенството между жените и мъжете трябва да бъде гарантирано във всички области“, както и че „всеки има право на физическа и психическа неприкосновеност“.
4. Насилието над жени и домашното насилие се коренят в историческата и структурната неравнопоставеност във властовите отношения между жените и мъжете, включително сексизма. Те са форми на основано на пола насилие, което се причинява от мъже предимно на жени и момичета. Предотвратяването и борбата с насилието над жени и домашното насилие е отговорност на обществото, тъй като насилието подкопава равенството между половете и правото на жените и момичетата на равнопоставеност във всички области на живота и възпрепятства тяхното равноправно участие в обществото и на пазара на труда, като може да има сериозни за здравето и безопасността и дори фатални последици. Кризисните ситуации и конфликтите значително увеличават риска от насилие, основано на пола. Общества, в които не се допускат насилие над жени и домашно насилие, ще бъдат не само по-здрави и по-безопасни, но и по-сигурни, проспериращи и демократични.

5. Насилието над жени и домашното насилие се проявяват под много различни форми, включително физическо, психологическо, сексуално, икономическо и осъществявано с помощта на технологии насилие, генитално осакатяване, насилствен брак, насилие, свързано със защитата на честта, и фемицид. Моделите, асоциирани с насилието над жени и домашното насилие, включват и принудителен контрол.
6. В съображение 6 от Директива 2024/1385/ЕС относно борбата с насилието над жени и домашното насилие се признава, че насилието над жени и домашното насилие могат да се изострят, когато са съчетани с дискриминация, основана на комбинация от пол и друго основание или основания, посочени в член 21 от Хартата. Освен това някои жертви може да са изложени на повишен риск от насилие в зависимост от конкретните си обстоятелства, включително посочените в съображение 71 от директивата.
7. В Проучването относно основаното на пола насилие в ЕС от 2024 г. Евростат, Агенцията на Европейския съюз за основните права и Европейският институт за равенство между половете (EIGE) отбелязват, че въпреки че по-голямата част от жените, които са били подложени на насилие, са споделили за това с близък човек, само 1 от 5 жени се е обърнала към здравно заведение или социална служба и едва 1 от 8 жени е съобщила за инцидента в полицията. Това означава, че страничните наблюдатели могат да играят ключова роля, като реагират, когато станат свидетели на насилие над жени или домашно насилие или подозират наличието на такова, включително чрез осъществяване на контакт с жертвата на насилието или оказване на подкрепа на тази жертва. Всеки може да се окаже в положението на страничен наблюдател, който знае или подозира, че се извършва насилие. Ето защо повишаването на осведомеността и ограмотяването на населението като цяло са от решаващо значение, за да се гарантира, че хората са способни да забелязват признаците на насилие и знаят къде да търсят помощ и как най-добре да реагират или да се намесят.
8. Децата, които са изложени или стават свидетели на насилие над жени и домашно насилие в своето семейство или домакинство, са сами по себе си жертви на насилие и са изложени на риск от физически и психически здравословни проблеми в дългосрочен план, като това може да попречи на участието им в обществото, включително в образователния процес. Освен това за такива деца е по-голям рискът да бъдат изложени на насилствено поведение в бъдещите им взаимоотношения или самите те да развият поведенчески модели на насилие.

9. Равенството между половете и отхвърлянето на насилието над жени и домашното насилие са неразривно свързани. В своя Индекс за равенството между половете от 2024 г. Европейският институт за равенство между половете отбелязва, че „там, където има висока степен на равенство между половете, хората са по-малко склонни да приемат със снизхождение насилието над жени“, което „илюстрира, че постигането на напредък по пътя към основан на равенство между половете ЕС е от ключово значение за изкореняването на насилието над жени“.
10. През март 2025 г. в своята Пътна карта за правата на жените Европейската комисия обяви дългосрочната си визия за постигане на равенство между половете, като набелязва ключови принципи и цели на политиката, включително по отношение на предотвратяването и борбата с всички форми на насилие над жени и момичета.
11. Жените и момичетата са непропорционално изложени на всички форми на основано на пола насилие, включително неговите най-крайни и брутални прояви, като фемцида. Мъжете и момчетата също могат да бъдат жертви на домашно насилие и да бъдат изправени пред специфични за пола предизвикателства в това отношение, тъй като стереотипите, свързани с пола и вредните обществени норми, могат да ги възпрат да се обърнат към близък човек, да потърсят лечение или помощ или да съобщят за положението, в което се намират.
12. Съгласно преамбюла на Директива (ЕС) 2024/1385 относно борбата с насилието над жени и домашното насилие „държавите членки следва да предприемат мерки за предотвратяване на появата на вредни основания на пола стереотипи, за да се изкорени идеята за малоценност на жените или за стереотипните роли на жените и мъжете. Това би могло да включва и мерки, които да гарантират, че културата, обичаите, религията, традицията или честта не се възприемат като оправдание за престъпленията насилие над жени или домашно насилие, или водят до по-снизходителен подход към тези престъпления.“

13. Постигнат бе значителен напредък, както на равнището на ЕС, така и на национално равнище, в усилията за борба с насилието над жени и домашното насилие, включително приемането на Директива (ЕС) 2024/1385 относно борбата с насилието над жени и домашното насилие и присъединяването на ЕС към Истанбулската конвенция. Същевременно това неприемливо явление остава широко разпространено и за него не се сигнализира в достатъчна степен. Следователно са необходими допълнителни действия, особено мерки за подобряване на предотвратяването и ранното откриване на насилието, както и на риска от насилие, и мерки за насърчаване на намесата, преди насилието да ескалира.
14. Междувременно изтича срокът на действие на различни стратегически рамки, свързани с равенството между половете, включително следните съобщения на Комисията: Стратегията за равенство между половете за периода 2020—2025 г., Плана за действие на ЕС относно социалнополовото равенство III и Плана за действие на ЕС относно жените, мира и сигурността (2019—2024 г.), както и Плана за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г. и Стратегията за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020—2025 г.
15. Настоящите заключения се основават на досегашната работа и политическите ангажименти, поети от Съвета на Европейския съюз, Комисията и Европейския парламент и от съответните заинтересовани страни в тази област, в това число документите, изброени в приложението.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПРИЗОВАВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, в съответствие с националните области на компетентност и като се отчитат националните обстоятелства:

16. Да обърнат подobaващо внимание на важната роля на предотвратяването, ранното откриване и намесата при прилагането на Директива (ЕС) 2024/1385 относно борбата с насилието над жени и домашното насилие. Имайки предвид това и за да се справят с проблема с недостатъчното подаване на сигнали е особено важно да се разработят и въведат ефективни мерки, насърчаващи всяко лице, което знае или подозира добросъвестно, че е извършено насилие над жени или домашно насилие или че може да се очаква извършването на насилие, да подаде сигнал за това до компетентните органи без страх от отрицателни последици.

17. Да насърчават обучението на работещите в съответните области, включително работещите с малцинствени и труднодостъпни общности или с хора в уязвимо положение, както и повишаването на осведомеността и ограмотяването сред населението като цяло, включително страничните наблюдатели, относно достъпа до информация и съвети за безопасни и ефективни начини за търсене на помощ и оказване на подкрепа или друг тип намеса в случаи на насилие или предполагаем риск от насилие.
18. Да насърчават междусекторните партньорства, обучението, координацията и сътрудничеството между всички заинтересовани страни, за да се даде възможност например здравните работници, полицейските служители, съдебните органи, обучителите, социалните служби, кризисните центрове и приютите за жени, службите за защита на детето и гражданското общество да откриват възможно най-рано рисковете и признаците на различни форми на насилие над жени и домашно насилие, включително физическо, психологическо, сексуално, икономическо, осъществявано с помощта на технологии и свързано със защитата на честта насилие, генитално осакатяване, принудителен брак и фемицид, както и принудителен контрол, и да се намесват на ранен етап, включително чрез насочване.
19. Да предприемат мерки за насърчаване на икономическото овластяване и финансовата независимост на жените, наред с другото, чрез подобряване на тяхната интеграция в обществото и на пазара на труда, като се има предвид, че финансовата независимост на жените може да подобри способността им да напуснат или прекратят връзка или ситуация, в която са подложени на насилие, като по този начин се предотврати по-нататъшната ескалация на насилието.
20. Да подкрепят разработването на инструменти и обучението на здравните работници, лицата, полагащи професионални грижи, и социалните работници, за да им се помогне да откриват случаи на насилие над бременни жени и млади родители, като се има предвид, че насилието може да ескалира по време на бременността и при раждането, че бременността предоставя възможност за намеса заради засиления контакт между жертвите, извършителите и здравните и социалните работници и лицата, полагащи професионални грижи, както и че периодът около бременността и раждането може да бъде подходящ момент за намеса и прекратяване на насилственото поведение.

21. Да въведат мерки за защита и подкрепа на децата, които живеят в среда на насилие над жени или домашно насилие или в среда, в която съществува реална опасност от такова насилие, както и на децата, които са изгубили родител вследствие на феминцид или насилие от страна на интимния партньор, за да се отчита фактът, че самите те са жертви, както и за да се намали рискът такива деца да развият поведенчески модели на насилие на по-късен етап от живота си или самите те да станат отново жертва на насилие.
22. Да повишават осведомеността, особено сред децата и младите хора, за равенството между половете и здравословните взаимоотношения и културата на съгласие, включително сексуалните взаимоотношения по взаимно съгласие, както и за признаците на насилие над жени и момичета и на домашно насилие, степента на това насилие и неговите последици, както онлайн, така и офлайн, и да гарантират, че в процеса на израстването им те имат достъп до съобразени с възрастта им помощ, насоки и подкрепа.
23. Да насърчават достъпни програми, които да третират извършителите с участието, когато е уместно, на техните семейства и да включват защитни мерки за предотвратяване на повторното превръщане в жертва, така че да се подпомогне рехабилитацията на извършителите и да се сложи край на насилственото им поведение, както и за да се прекъсне цикълът на насилие, предаван между поколенията.

**ПРИЗОВАВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, в
съответствие с техните компетентности и с участието на Европейския институт за
равенство между половете (EIGE) и Агенцията на Европейския съюз за основните
права, когато е подходящо:**

24. Да подобрят събирането, анализа, публикуването и използването на данни относно насилието над жени и домашното насилие и относно последиците от това насилие за жертвите и обществото и да гарантират, че тези данни биват, като минимум, разбивани по пол и по възрастови групи (деца/възрастни) на жертвите и извършителите и, когато е възможно и уместно, обхващат взаимоотношенията между жертвата и извършителя, както и вида престъпление, за да могат да се предприемат основани на данни и целенасочени мерки, като същевременно се отчита фактът, че насилието над жени и домашното насилие могат да се изострят, когато са съчетани с дискриминация, основана на комбинация от пол и друго основание или основания за дискриминация, посочени в член 21 от Хартата, и че някои жертви може да бъдат изложени на повишен риск от насилие в зависимост от конкретните си обстоятелства, включително посочените в съображение 71 от Директивата относно борбата с насилието над жени и домашното насилие.
25. Като отчитат, че децата, които са свидетели на насилие, са жертви сами по себе си, да извършат проучвания за отражението на насилието над жени или домашното насилие върху децата, станали свидетели на тези явления, включително тяхната степен и дългосрочното им въздействие върху засегнатите деца, и да повишават осведомеността за проблема с децата, станали свидетели на насилие.
26. Да насърчават научните изследвания, иновациите, образованието и обмена на добри практики за борба с всички форми на насилие над жени и домашно насилие чрез предотвратяване, ранно откриване и намеса.

27. Да приемат и прилагат планове за действие за борба с насилието над жени и домашното насилие, включително мерки за насърчаване на предотвратяването, ранното откриване и намеса, и да гарантират, че тези планове са мултидисциплинарни, изпълними и подплатени с подходящо финансиране, както и че при разработването на тези планове се провеждат съдържателни консултации с гражданското общество, включително организациите на жените.
28. Да повишават осведомеността сред обществото като цяло, особено в образователните учреждения, относно насилието над жени и домашното насилие, включително тяхната степен и последици, като обръщат особено внимание на ролята на страничните наблюдатели на такова поведение и на способността им да се намесят, насочвайки усилията си както към жените, така и към мъжете.
29. Дейно да улесняват и насърчават участието на мъжете и момчетата, както като активен фактор, така и като ползващи се от равенството между половете, включително чрез мерки за борба със стереотипите, свързани с пола и вредните социални норми, онлайн и офлайн, и мерки за включване на мъжете и момчетата в предотвратяването, ранното откриване и намесата, като се има предвид, че децата са изложени от ранна възраст на широко разпространено полово стереотипизиране и представяне на момичетата и жените като предмети и сексуални обекти, както онлайн, така и офлайн, което може да затвърди вредните роли и нагласи, свързани с пола, и да омаловажи основаното на пола насилие, особено насилието над жени и момичета. Да насърчават мерки за укрепване на психичното здраве за всички и да се борят със свързаните с пола стереотипи и отрицателните социални норми, в това число табулата, които възпират жените и момичетата, но особено мъжете и момчетата, да проявяват уязвимост, като по този начин ограничават способността им да търсят подкрепа, когато се нуждаят от нея, включително в ситуации, в които те са подложени на насилие, или когато се опасяват, че може да са изложени на риск от извършване на насилие.

ПРИЗОВАВА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ:

30. Да включи мерки за борба с насилието над жени и домашното насилие, както онлайн, така и офлайн, включително мерки за предотвратяване, ранно откриване и намеса, като съдържащи се в настоящите заключения, при разработването на стратегически документи в бъдеще, например самостоятелна стратегия на високо равнище за равенство между половете за периода след 2025 г., които включват както целенасочени мерки, така и систематично интегриране на перспективата за равенство между половете в политиките и дейностите на ЕС.
-

Референтни документи

1. Законодателство на ЕС

Директива (ЕС) 2024/1385 на Европейския парламент и на Съвета от 14 май 2024 г. относно борбата с насилието над жени и домашното насилие

2. Съвет

Заклучения на Съвета относно премахването на насилието срещу жените в Европейския съюз (док. 6585/10)

Заклучения на Съвета относно борбата с насилието срещу жени и предоставяне на услуги в подкрепа на жертвите на домашно насилие (док. 17444/12)

Заклучения на Съвета относно предотвратяване и борба с всички форми на насилие срещу жени и момичета, включително гениталното осакатяване на жени (док. 9543/14)

Заклучения на Съвета относно социално-икономическото въздействие на COVID-19 върху равенството между половете (док. 8878/21)

Заклучения на Съвета относно икономическото овластяване и финансовата независимост на жените като начин за постигане на същинско равенство между половете (док. 8957/24)

Заклучения на Съвета относно укрепването на психичното здраве на жените и момичетата чрез насърчаване на равенството между половете (док. 16366/24)

Заклучения на Съвета относно насърчаването на равенството на половете в основаната на ИИ цифрова ера: Шести хоризонтален преглед на изпълнението на Пекинската платформа за действие от държавите членки и институциите на ЕС (док. 9984/25)

3. Европейска комисия

Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете (2020—2025 г.)
(док. 6678/20. Референтен номер на Комисията: COM(2020) 152 final)

Съюз на равенство: Стратегия за равнопоставеност на ЛГБТИК за 2020—2025 г.
(док. 13081/20. Референтен номер на Комисията: COM(2020) 698 final)

Пътна карта за правата на жените. (док. 6756/25. Референтен номер на Комисията: COM(2025) 97 final)

4. Европейски парламент

Резолюция на Европейския парламент от 16 септември 2021 г., съдържаща препоръки към Комисията относно определянето на основаното на пола насилие като нова област на престъпност по смисъла на член 83, параграф 1 от ДФЕС (2021/2035(INL))

5. Евростат, Агенция на Европейския съюз за основните права и Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Проучване на основаното на пола насилие в ЕС (2024 г.)

6. Европейски институт за равенство между половете (EIGE)

Насилие от страна на интимния партньор и намеса на свидетел: кои са решаващите фактори? (2020 г.)

Борба с кибернасилието над жени и момичета (2022 г.)

Индекс за равенството между половете (2024 г.)

https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2024-tackling-violence-against-women-tackling-gender-inequalities?language_content_entity=en

7. Организация на обединените нации

Пекинска декларация и платформа за действие (Програма на ООН за равенство между половете и овластяване на жените). Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW)

8. Съвет на Европа

Конвенция на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Конвенцията от Истанбул) (CETS № 210)

9. Други

Последици от домашното насилие върху децата

(Служба за женско здраве, Министерство на здравеопазването и социалните услуги на САЩ, 2024 г.)

<https://womenshealth.gov/relationships-and-safety/domestic-violence/effects-domestic-violence-children#references>
